

Regeling zuivering toiletwater pleziervaart

Hoofdpijnen van de internetconsultatie

Internetconsultatie van 18 april tot en met 16 mei 2019

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een wijziging voor van de Regeling lozen buiten inrichtingen (Rbi). Doel daarbij is bescherming van de zwemmers in het oppervlaktewater. Sinds 2009 geldt een verbod om ongezuiverd toiletwater van pleziervaartuigen te lozen, maar dit wordt op grote schaal overtreden. Ook een opslagtank aan boord kan nadelen hebben. Als NIET-VERPLICHT alternatief biedt de nieuwe regeling de mogelijkheid van een zuiveringsinstallatie (die voldoet aan de eisen) aan boord. Na goede zuivering mag toiletwater dan wél geloosd worden. Doel van deze wijziging is om eigenaren van pleziervaartuigen de mogelijkheid te bieden om op hun schip een zuiveringsvoorziening voor toiletwater te plaatsen en te gebruiken. Daarmee wordt een alternatief geboden voor de opslagtank voor toiletwater, die regelmatig moet worden leeggepompt bij jachthavens met een ontvangstinstallatie.

Verwachte effecten van de regeling voor de doelgroepen

Een feit is dat sinds 2009 het verboden is om ongezuiverd toiletwater te lozen, maar dit wordt op grote schaal overtreden. Aan eigenaren van pleziervaartuigen wordt nu een alternatief geboden voor de opslagtank aan boord. Naar verwachting zal dit alternatief door velen als aantrekkelijk worden beschouwd, onder meer omdat de opslagtank veel ruimte inneemt, extra ballast vormt en soms geuren verspreidt, of omdat men knelpunten ervaart met het gebruik van de ontvangstinstallaties in jachthavens.

Fabrikanten en leveranciers van zuiveringsvoorzieningen voor toiletwater krijgen met de regeling de mogelijkheid om apparatuur op de markt te brengen. Dit onder de voorwaarde dat het gezuiverde water voldoet aan de Europese normen voor zwemwater en voor de apparatuur een typegoedkeuring is afgegeven, zoals beschreven in de regeling.

De verwachting is dat er een positief effect zal zijn op de bescherming van de gezondheid van zwemmers in oppervlaktewater.

De waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) hebben belang bij vermindering van de lozingen van ongezuiverd toiletwater in het oppervlaktewater door pleziervaartuigen. Het is de bedoeling om in het vervolgtraject (een wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving) de handhaafbaarheid van de regelgeving te verbeteren. Meer hierover is te lezen in de Toelichting van de regeling.

De internetconsultatie

Men kon een reactie geven op alle onderdelen van de conceptregeling en de bijbehorende toelichting. In totaal zijn er 110 reacties binnengekomen, waaronder een aantal dubbele, zodat er in totaal 107 participanten hebben gereageerd. Hiervan zijn er 100 openbaar.

Voor het overgrote deel waren dit particulieren (ca 93 %), ook hebben enkele watersportorganisaties, belangenorganisaties, een politieke partij in het bestuur van een van waterschap (niet openbaar) en een provincie gereageerd (ca 7%). Het betreft: Watersportvereniging Alphen aan den Rijn, de Nederlandse Vereniging van Toerzeilers, het Watersportverbond, Stichting Federatie Varend Erfgoed Nederland, Stichting Verbond Nederlandse Motorbootsport, de HISWA Vereniging, de Nederlandse Jachtbouw Industrie alsmede de Provincie Fryslân.

Kernpunten van de internetconsultatie

- Het overgrote deel (ca 88 % van de participanten, in overgrote meerderheid particulieren), wijst de Regeling zonder meer af. Zij zijn onder meer van mening dat de maatregelen in het wetsvoorstel niet haalbaar zijn voor de pleziervaart, en een negatief effect hebben op de continuïteit van de watersport. Echter, hieruit blijkt dat er een misverstand was bij veel van de indieners: Immers, het gaat hier om een extra mogelijkheid voor bootbezitters, NIET om een verplichte investering. Deze misvatting is waarschijnlijk mede veroorzaakt door berichten in de media, waarin gesteld werd (soms zelfs in de kop van het artikel) dat zuivering aan boord verplicht werd.
- Ca 12% van de participanten, waaronder veel watersportorganisaties alsmede de provincie Fryslân, reageert in principe welwillend op het voorstel en geeft onder meer aan dat schoon water in het belang is van iedereen. Wel plaatst het merendeel van deze groep kanttekeningen over de uitwerking en de haalbaarheid van een aantal maatregelen die in het voorstel staan. De argumenten die hierbij naar voren worden gebracht zijn in grote lijnen dezelfde als die van de tegenstanders van de Regeling.

Argumenten

De argumenten die naar voren werden gebracht kunnen onder de hiernavolgende thema's worden ondergebracht:

Overbodigheid regeling

Een grote groep participanten (ca 32%) is van mening dat de regeling voor de pleziervaart overbodig is. De meest toonaangevende opmerkingen zijn:

- De pleziervaart heeft een marginaal karakter, daar de pleziervaart over het algemeen maar enkele weken per jaar wordt beoefend, en dus maar een kleine vervuiler is i.t.t. de beroepsvaart;
- De mentaliteit van de watersporter is niet gericht op vervuiling, en watersporters zijn heel milieubewust. Er wordt nauwelijks van het sloopstoilet gebruik gemaakt, en sanitaire voorzieningen aan de wal worden druk bezocht;
- Betwijfeld wordt op de kwaliteit van het water met de Regeling beter zal worden.

Toepassing van de regeling op de beroepsvaart

Ca 30% van de participanten vindt het onrechtvaardig dat alleen de pleziervaart wordt aangesproken, en vraagt zich af waarom de beroepsvaart kennelijk wordt ontzien, daar dit in hun ogen een veel grotere vervuiler is (meer dagen per jaar op het water, en meer personen aan boord).

Knelpunten in de regelgeving

Ca 40% van de participanten ziet een of meerdere knelpunten in de voorgestelde regelgeving. Het gaat hier met name om de volgende punten:

- Kosten voor de pleziervaarder:
 - Men vreest dat de watersport een elite-aangelegenheid zal worden die vooral voor gepensioneerden steeds moeilijker te betalen is;
 - Men heeft al geïnvesteerd in een vuilwatertank en gevreesd wordt dat dit kapitaalvernietiging is geweest;
 - De waterrecreatie is door de vergrijzing al enigszins op zijn retour, en de voorgestelde maatregelen doen hieraan geen goed.
- Toepassing verzegeling vuilwatertank: Ca 19% van de participanten, waaronder enkele watersportorganisaties, maakt bezwaar tegen verzegeling (een aspect dat overigens niet in het onderhavige voorstel geregeld wordt). De meest genoemde opmerkingen zijn:

- Schepen verblijven soms ook op zee of in het buitenland, waar lozing wel is toegestaan. Ook wordt gevreesd voor kosten en rompslomp;
 - Voor iedere winter moet de vuilwatertank worden doorgespoeld en worden beschermd tegen de vorst. Dit kan niet meer met een verzegeling;
 - In de Tweede Kamermotie die mede aanleiding is geweest voor dit voornemen wordt gerefereerd aan de situatie in de USA waar verzegeling toegepast zou worden. Dat is onjuist, de federale Clean Water Act aldaar vereist slechts het borgbaar zijn (door de eigenaar van het vaartuig) van de buitenboordafsluiter. Het betreft hier een essentieel verschil, borging is praktischer en veiliger;
 - Volgens EU richtlijnen mogen lidstaten niet het vrije verkeer belemmeren van vaartuigen die aan de eisen van deze richtlijnen voldoen. Borgen van de buitenafvoer aansluiting is toegestaan, het verzegelen ervan zal echter in strijd zijn met deze richtlijn;
 - De provincie Fryslân heeft een ietwat afwijkend standpunt hierin. De participant geeft aan in principe niet tegen verzegeling te zijn, maar stelt daarbij wel als voorwaarde dat het verplichten van de verzegeling van de vuilwatertank moet samengaan met een goed dekkend netwerk van openbaar toegankelijke innamestations voor vuilwater. Voor buitengaats lozen kan dan worden gekozen voor een automatische verzegeling, die echter nog niet beschikbaar is op de Nederlandse markt.
- Handhaving: Ca 7% van de participanten merkt op dat deze regelgeving nauwelijks te handhaven zal zijn. Hierbij wordt onder andere verwezen naar het feit dat het controleapparaat nu al zwaar belast is en nauwelijks bij machte is om de wet van 2009 te handhaven.
 - Beschikbaarheid en mogelijkheid tot toepassing zuiveringsinstallatie: Ca 30% van de participanten wijst erop dat er momenteel nog geen zuiveringsinstallaties op de Nederlandse markt verkrijgbaar zijn, en dat het lastig zou zijn deze installaties in te bouwen in kleinere schepen. Zuiveringsnormen waaraan het te lozen toiletwater moet voldoen, zijn alleen zinvol als de zuiveringsinstallatie zodanig kan worden ontworpen dat inbouw en onderhoud simpel is, de aanschafprijs laag genoeg en dus op nagenoeg alle pleziervaartuigen geplaatst kan worden.
 - Afstemming binnen de EU: Ca 6% van de participanten voorziet problemen m.b.t. het varen in het buitenland, en het verblijf van buitenlandse schepen in Nederland. Enkele argumenten zijn:
 - Pleziervaart met een vuilwatertank die over de landsgrenzen heen gaat wordt geconfronteerd met het feit dat er in omringende landen geen of onvoldoende afpompinstallaties zijn;
 - Een aantal watersportorganisaties geeft aan dat afstemming met andere EU landen over de normering voor gezuiverd toiletwater wenselijk is, daar dit bij invoering van vergelijkbare maatregelen in omringende landen conflicten en verwarring kan voorkomen;
 - Als voorbeeld wordt genoemd dat het verzegelen in strijd is met EU richtlijnen.

Huidig systeem voor inname en opslag van afvalwater

Ca 25% van de participanten geeft aan dat het huidige systeem van vuilwaterafgifte niet voldoet. De meest toonaangevende argumenten zijn:

- Sinds enige jaren zijn afgifte-installaties verplicht, maar er zijn nog steeds weinig installaties die goed functioneren;
- Nergens in enige wet- en regelgeving worden eisen gesteld aan de wijze waarop de inname van vuil water moet geschieden;
- Bij veel jachthavens waar een afzuiginstallatie staat is deze "buiten werking" of worden hoge kosten gevraagd voor het gebruik ervan;
- Vaak zijn er lange wachttijden voor de vuilwaterafgifte;
- Er zouden meer openbare lozingspunten en toiletten langs de vaarwegen moeten worden geplaatst op geschikte locaties.

De provincie Fryslân geeft aan dat elke jachthaven met meer dan 50 ligplaatsen is verplicht een vuilwaterstation te plaatsen, maar dat er ook behoefte is aan uitpompmogelijkheden op openbare

plekken, bijvoorbeeld langs drukke vaarroutes en bij recreatie-eilandjes. Om dit te optimaliseren, wordt in Fryslân op dit moment een onderzoek gedaan (in opdracht van de Friese gemeenten, de Provincie en het Wetterskip) naar de behoefte en dekkingsgraad van de innamepunten. Hiermee wordt binnen de provincie Fryslân bekeken of er een uitvoeringsplan opgesteld kan worden.

Milieutechnische aanleidingen voor de regelgeving

Ca 23 % van de participanten stelt vragen en heeft opmerkingen over de milieutechnische aanleidingen voor deze regelgeving. De meest gehoorde opmerkingen zijn:

- Het onwel worden van een Elfstedentochtzwemmer zou niet de exclusieve aanleiding mogen zijn voor wetgeving, temeer daar nog niet vaststaat dat vervuiling de werkelijke oorzaak is.
- De pleziervaart is niet de grootste vervuiler die moet worden aangepakt. Er zijn veel meer andere en grotere vervuilers, zoals de veeteelt, watervogels en industrie die op het water loost.
- De maatregel is ongenueanceerd:
 - Er worden kanttekeningen geplaatst bij de toegepaste meetmethodes;
 - De milieubelasting in een klein meertje is heel anders dan op groot water;
 - Uit metingen is gebleken dat het vaarwater niet aan de zwemwater-eisen voldoet als er sprake is van grote nautische evenementen bij afmeergelegenheden waar onvoldoende sanitaire voorzieningen zijn. Op andere wateren, verreweg het grootste deel, is er geen sprake van enige overschrijding van de zwemwatereisen.

Alternatieve aanpak

Ca 22% van de participanten doet alternatieve voorstellen voor de voorgestelde regelgeving. De meest toonaangevende hiervan zijn:

- Uitbreiding van afzuigvoorzieningen (en controle op beschikbaarheid en goede werking daarvan), en met name ook verplichten van lokale en regionale overheden om bij openbare aanlegplaatsen toiletvoorzieningen aan te brengen;
- Het lozingsverbod voor urine opheffen, en voor de ontlasting een oplossing zoeken, zoals een droogtoilet;
- Drijvende toilethuisjes toepassen;
- Biologische zuivering toepassen;
- Subsidieregelingen instellen voor zuiveringsinstallaties en nieuwe zuiveringstechnieken;
- Opstarten van een grote bewustwordingscampagne onder watersporters.